

תת"ע 12034/08/21 - מדינת ישראל נגד מוחמד מסארה

בית המשפט לתעבורה תל אביב

תת"ע 12034-08-21 מדינת ישראל נ' מסארה
תיק חיצוני: 51213711636

בפני	כבוד השופטת שירי שפר
המאשימה	מדינת ישראל
נגד	
הנאשם	מוחמד מסארה

החלטה

1. בפני בקשת הנאשם לפסיקת הוצאות הגנה בהתאם לסעיף 80 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין").

כתב האישום

2. כנגד הנאשם הוגש ביום **26/08/21** כתב אישום מסוג הזמנה לדין המייחס לו עבירה של **נהיגה בזמן פסילה**, עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה (נוסח חדש), תשכ"א - 1961.

3. בהתאם לעובדות כתב האישום שהוגש לבית המשפט, ביום 04/07/21, נהג הנאשם ברכב פרטי בעיר טירה על אף שנפסל מלקבל או מלהחזיק ברישיון נהיגה ביום 29/02/12 על ידי בית המשפט השלום לתעבורה בתל אביב בתיק 8649-01-12 ודבר הפסילה הודע לו בתאריך 29/02/12.

הליכי המשפט והכרעת הדין המזכה

4. ביום 22/11/21 בישיבת ההקראה הראשונה כפר ב"כ הנאשם בעובדות כתב האישום "לרבות בפסילה ובמודעות לפסילה".

5. ביום 22/12/21, במועד שנקבע לשמיעת הראיות, הודיע ב"כ הנאשם כי הנאשם אכן נפסל בשנת 2012 למשך 39 חודשים אך הוא מעביר לידי המאשימה מסמכים לפיהם חושבה פסילת הנאשם מיום גזר הדין, על ידי משרד הרישוי, עוד בחודש 01/19. בהתאם לסיכום בין הצדדים, לא נשמעו הראיות ונקבע דיון נוסף לתזכורת צדדים.

6. בדיון שנערך ביום 31/01/22 הודיעה המאשימה על חזרה מהאישום ובהתאם להודעת המאשימה, ניתנה הכרעת דין מזכה.

הבקשה לפסיקת הוצאות והתגובה לה

7. ביום 21/02/22 הגיש הנאשם בקשה לפסיקת הוצאות הגנה מכוח סעיף 80 לחוק העונשין. לטענת ב"כ הנאשם, בעניינו של הנאשם יש להורות על פיצוי מלא הן מהטעם שלא היה יסוד להגשת כתב האישום והן בשל קיומן של נסיבות אחרות המצדיקות זאת. נטען כי ביום 08/03/19 נרשמה לחובת הנאשם הזמנה לדיון אחרת ובה יוחסה לו עבירה דומה וכבר אז הציג ב"כ הנאשם מסמכים לאורם לא הוגש כלל כתב אישום, אך המאשימה לא עדכנה רישומיה בהתאם. עוד נטען כי השוטר בשטח פעל בניגוד לנוהל שעה שהסתפק ברישום הזמנה לדיון וכתב אישום מבלי לערוך חקירה.

ב"כ הנאשם טען כי זהו המקרה המתאים להטלת הוצאות לדוגמה בשל התנהלותה הרשלנית של המאשימה. עוד טען כי עלות שכ"ט עו"ד הינה 12,000 שח + מע"מ וצרף הסכם שכר טרחה וביקש לחייב המאשימה בהוצאות כוללות בסך 25,000 ₪.

8. מנגד, ביקשה המאשימה לדחות את הבקשה.

המאשימה טענה, כי לא התקיימו בעניינו של הנאשם תנאי הסף שנקבעו בסעיף 80 לחוק העונשין, וצינה, תוך שהיא מפנה לחומר הראיות שעמד לנגד עיניה ערב הגשת כתב האישום, כי "היה בסיס לאשמה" ומשכך לא התקיים היסוד הראשון שבסעיף 80 לחוק.

המאשימה הוסיפה וטענה, כי גם היסוד השני שבסעיף 80 לחוק, הדורש קיומן של "נסיבות אחרות המצדיקות זאת" לא התקיים וטענה כי הנאשם לא הציג רישיון נהיגה בפני השוטרים בשטח וכי לא פעל ביעילות הראויה ובתום לב שעה שלא הציג בפניה המסמכים הרלוונטיים בהקדם האפשרי אלא רק בשיבת ההוכחות. המאשימה ציינה כי מיד לאחר קבלת המסמכים ובחינתם - הודיעה על חזרה מאישום.

עוד הוסיפה המאשימה באומרה, כי הנאשם יכול לעתור להחזר הוצאות הגנתו בלבד אולם הסכם שכר הטרחה המצורף אינו נושא מספר תיק ואין לדעת אם אכן רלוונטי הוא לענייננו.

דיון והכרעה

9. סעיף 80 לחוק העונשין מונה שתי עילות המזכות את הנאשם בפיצוי; **האחת**, עניינה, העדר יסוד לאשמה **והשנייה** עניינה הוכחת קיומן של "נסיבות אחרות המצדיקות זאת".

10. מצאתי כי העילה בדבר העדר יסוד לאשמה, אינה מתקיימת בעניינו של הנאשם.

מדובר בעילה צרה מאוד, אשר ניתן יהיה להיכנס לגדרה מקום בו התנהלות המאשימה הינה **חסרת תום לב**, **זדונית או בלתי סבירה באופן מהותי**. בענייננו, על פי מבחן ה"תובע הסביר", לא ניתן לקבוע, כי לא היה בסיס

להעמדתו של הנאשם לדין ואף לא כי המדובר בבסיס רעוע. בפני המאשימה עמדה מסכת ראייתית לכאורית מבוססת דיה לצורך הגשת כתב אישום.

מטיעוני הצדדים ומן הראיות שצורפו לתגובת המאשימה, עולה כי בפני התובע היו הראיות הבאות, טרם הגשת כתב האישום:

- בשנת 2012 נדון הנאשם בהעדרו ובגזר הדין הוטלו עליו 39 חודשי פסילה בפועל.
- ביום 26/12/18, הפקיד הנאשם בבית המשפט תצהיר אובדן רישיון.
- ביום 04/07/21 נהג הנאשם ברכב בעיר טירה.
- הנאשם עוכב בחשד לנהיגה בזמן פסילה ותגובתו נרשמה: "יש לי רישיון נהיגה". מדוחות הפעולה שערכו השוטרים עולה כי שוחחו טלפונית עם עורך דינו של הנאשם - אשר טען באוזניהם כי בעניינו של הנאשם, הוגשה בקשה למשרד הרישוי למניין הפסילה מיום גזר הדין.
- מסמכים המבססים טענות הנאשם וכן רישיון נהיגה תקף לא הוצגו בפני השוטרים בשטח.
- הנאשם שוחרר במקום כשבידו כתב אישום והזמנה למשפט.

11. בנסיבות אלו - שעה שהתובע אישר הגשת כתב האישום - היתה בפניו מסכת ראייתית מבוססת לצורך הגשת כתב אישום - וסבירה מסקנתו כי הנאשם נהג בזמן פסילה פעילה שכן לא חלפו 39 חודשים מן המועד בו הפקיד תצהיר אובדן רישיון ועד לנהיגתו ברכב.

משטרת ישראל פעלה בהתאם לתקנה 38 (א) לתקנות סדר הדין הפלילי, התשל"ד - 1974, המקנה לשוטרים סמכות למסור לאדם הזמנה למשפט בעבירות קלות, אם היה לו יסוד סביר להניח כי הוא עבר עבירה שסעיף 239 לחוק סדר הדין הפלילי ("עבירות לפי פקודת התעבורה או התקנות לפיה"), חל עליה.

המשטרה פעלה כאמור גם בהתאם לנוהל מס' 02.231.18 "הטיפול בנהגים בפסילה" (מיום 06/08/20), הקובע בסעיף 3 לנוהל, כי אם הכחיש הנהג את הטענה כי נהג בפסילה ולא הציג רישיון נהיגה בר תוקף שהונפק לאחר תום מועד הפסילה או אישור או החלטה שיפוטית המעידים על סיום הפסילה - יש לרשום כנגדו דו"ח מסוג הזמנה לדין.

יש טעם בטענת ב"כ הנאשם - כי אם היתה משטרת ישראל מבצעת חקירה, ולו בסיסית ביותר - ולמשל, גובה הודאת הנאשם בחקירה תחת אזהרה או בוחנת טענת ההגנה שהעלה מילולית מול משרד הרישוי, ייתכן ולא היה מוגש כתב אישום.

בעת בחינת הראיות, התובע לא יכול היה לדעת אם בוצע חישוב פסילה על ידי משרד הרישוי אם לאו, אולם יכול היה לדעת שמחדל החקירה - דהיינו, אי בחינת טענת ההגנה, יכול להביא לזיכויו של הנאשם.

בעניין זה נראה לי שהתובע התרשל אך לא ניתן לומר שבאותה שעה לא היה יסוד לאשמה.

מצאתי אם כן, כי לאור חומר הראיות הקיים וחרף אי בחינת טענת ההגנה, לא ניתן לומר כי התנהלות גוף החקירה והתנהלות התובע חסרת תום לב, זדונית או בלתי סבירה באופן מהותי.

12. האם ישנן נסיבות אחרות המצדיקות זאת?

בע"פ 4466/98 ראמי דבש נ' מדינת ישראל (מיום 22/01/22) נקבעו שלוש קטגוריות של נסיבות שיש לבחון בטרם תתקבל החלטה בבקשה לפסיקת הוצאות: נסיבות שעניינן הליכי המשפט בכללם, אופי זיכוי של הנאשם ונסיבותיו האישיות של הנאשם החיצוניות למשפט.

א. נסיבות שעניינן הליכי המשפט; בבוא בית המשפט לבחון אם התקיימו נסיבות הנוגעות להליכי משפט, יש לתור אחר התנהלותם של גורמי האכיפה והתביעה - כדוגמת התרשלות גורמי החקירה והתביעה אשר לא בדקו טענות שונות שהיה בהן כדי להביא לזיכוי של הנאשם או אף להביא לכך כי לא יועמד כלל לדין וכד'. וכן התנהלות הנאשם תוך מתן מענה לשאלה - האם קיים אשם מצד הנאשם אשר תרם להגשת כתב אישום נגדו או האם בהתנהגותו, הביא להעלאת חשדות נגדו, לפתיחה בחקירה או להגשת כתב אישום או האם התנהגותו במהלך החקירה והמשפט לא תרמו לחקר האמת.

כאמור, חומר החקירה לימד, כי היה יסוד לכאורי להגשת כתב האישום כנגד הנאשם. ואולם, המשטרה בחקירתה התרשלה ולא בדקה טענת ההגנה שהועלתה מילולית והתביעה התרשלה בכך שלא ביקשה השלמת החקירה.

המשטרה לא גבתה עדות הנאשם תחת אזהרה - ובשל כך לא היתה לנאשם אפשרות לשטוח טענותיו ולהציג אסמכתאות, אלא בישיבה הראשונה בבית המשפט.

הנאשם בעצמו לא תרם לחקר האמת עת לא נשא עליו רישיון נהיגה תקף שניתן לו כאמור לאחר חישוב הפסילה ולא הציג בפני השוטרים מסמכים ממשרד הרישוי המלמדים על חישוב פסילה שביצע משרד הרישוי.

מרגע שהוצגו מסמכים רלוונטיים על ידי ההגנה, פעלה המאשימה ביעילות ובמהירות - והודיעה על חזרה מאישום.

דווקא ב"כ הנאשם תרם להתארכות ההליכים שלא לצורך שעה שלא הציג מסמכים רלוונטיים כבר בישיבת ההקראה הראשונה אלא רק בישיבה השניה שנקבעה לשמיעת ראיות.

כאן המקום לציין כי בבש"פ 9075/12 מוחמד ג'אבר נ' מדינת ישראל (מיום 14/04/14) נקבע כי לבית המשפט הסמכות לקבוע את מועד הפקדת הרישיון ואולם למשרד הרישוי הסמכות לחשב הפסילה ולקבוע מועד תחילת מניינה.

ואכן בעניינו של הנאשם פעלו הרשויות בהתאם להלכת ג'אבר - מועד ההפקדה נקבע על ידי בית המשפט עת הפקיד הנאשם תצהיר אובדן רישיון ביום 26/12/18. לאחר מכן - חושבה פסילתו על ידי משרד הרישוי - וזאת, ככל הנראה, מיום מתן גזר הדין.

עד היום לא גובש נוהל משותף של משטרת ישראל, משרד הרישוי ובית המשפט ועניינו של הנאשם, בדומה לנאשמים אחרים, 'נופל בין הכסאות' - בבית המשפט מעודכן עדיין מועד הפקדת הרישיון מיום 26/12/18 ולתיק בית המשפט (8649-01-12) בו נפסל בשנת 2012 למשך 39 חודשים ולא הוגש כל מסמך המלמד על חישוב הפסילה מיום גזר הדין או כל פעולת חישוב אחרת שבוצעה על ידי משרד הרישוי.

עולה מטיעוני ב"כ הנאשם כי משרד הרישוי לא מנפיק מסמך המאשר חישוב הפסילה בדיעבד ומועד מניינה (למעט הנפקת רישיון נהיגה חדש) ולא מעדכן את המשטרה ואת בית המשפט אודות חישוב הפסילה.

מטיעוני המאשימה עולה כי רק אם יפנה אליהם הנאשם עם מסמכים מתאימים - יעדכנו מועד מניין הפסילה ומשרד הרישוי אכן אינו מעדכן.

ואולם, המאשימה (משטרת ישראל) לא עדכנה במחשביה דבר חישוב הפסילה למרות אירוע דומה שקדם לאירוע נשוא תיק זה ובו ניתנה לנאשם הזמנה לדין ויוחסה לו גם כן עבירה של נהיגה בזמן פסילה - הזמנה לדין אשר בוטלה (דוח תעבורה 5121117190) - ר' מדברי המאשימה בבא"ש 4688-03-19 מיום 25/03/19: "לאחר שהוצגו בפנינו מסמכים בנוגע לחישוב הפסילה שנערך למבקש המשרד הרישוי, נסכים לקיצור צו איסור השימוש" (צורף ע"י ההגנה לבקשה בפני).

אין אם כן נוהל משותף המסדיר אחריות משרד הרישוי לעדכן "חישוב" פסילה שבוצעה לאחר הפקדת הרישיון בבית המשפט, ולמעשה מוטל הנטל על כתפי הנאשם לדאוג לעדכן כלל הגורמים.

בהתחשב במכלול טענותיו של הנאשם מצאתי כי התקיימו נסיבות שעניינן הליכי משפט בכללם - ומקורן באי בחינת טענת ההגנה שהעלה הנאשם באוזני השוטרים בשטח, אי עדכון מחשבי המשטרה אודות חישוב הפסילה חרף אירוע קודם, וכן חוסר תיאום בין הרשויות השונות, ובגין כל אלו יש לפסוק לנאשם פיצוי.

ב. **אופי הזיכוי;** בענייננו, הזיכוי נשען על הודעת המאשימה על חזרה מאישום, לאחר כפירת הנאשם. מצאתי כי ההליך בבית המשפט, נוהל ביעילות ובמהירות ומשכך אופי הזיכוי כאן אינו מקנה לנאשם פיצוי כלשהו.

ג. **נסיבות אישיות של הנאשם;** פועל יוצא של כל הליך פלילי הוא, כי לנאשם נגרם נזק כלשהו מעצם ניהול ההליך. בבואי לבחון בקשה לפיצוי בגין קטגוריה זו, חובה עלי לבחון נסיבות חריגות המצדיקות פסיקת פיצוי ושיפוי. בענייננו, לא הוצגו נזקים כלכליים, מעבר להוצאות הגנתו של הנאשם. כמו כן, ההוצאות להן טוען הנאשם, לא גובו בקבלות או חשבוניות אלא רק בהסכם שכר טרחה ומשכך נסיבותיו האישיות של הנאשם אינן מצדיקות מתן פיצוי.

בחינת גובה סכום הפיצוי

13. מכוח הוראות סעיף 80 לחוק העונשין, הפיצוי המגיע הינו בגין שני ראשי נזק: האחד, הוצאות הגנה והשני, פיצוי על מעצר או מאסר. הוראות תקנות הפיצויים אשר הותקנו מכוחו של סעיף 80(ב) לחוק העונשין, מגבילות את סכום הפיצוי המגיע בגין כל אחד משני ראשי הנזק (תקנות 8 ו-9).

תקנה 8 לתקנות, הדנה בשיעור הפיצוי בגין מעצר ומאסר, אינה רלבנטית לענייננו שכן, הנאשם לא נעצר בגין ההליכים בתיק זה.

תקנה 9 לתקנות הפיצויים, עוסקת ברכיב של הוצאות הגנה, וכלשונה:

"(א) הסכום המרבי לתשלום הוצאות הגנתו של עצור או של נאשם לפי סעיף 32(א) לחוק סדר הדין הפלילי או לפי סעיף 80 לחוק העונשין יהיה כמפורט בתוספת.

(ב) נוכח בית המשפט שבנסיבות העניין מן הצדק לקבוע לעצור או לנאשם תשלום הוצאות בעד שכר טרחת עורך דין גבוה מזה שנקבע בפריט המתאים בתוספת, רשאי הוא לקבוע סכום גבוה יותר בשיעור שלא יעלה על חמישים אחוזים מהסכום הקבוע באותו פריט.

(ג) פסק בית המשפט שכר טרחת עורך דין לפי תקנה זו ייוסף לסכום שנפסק כאמור סכום השווה למס ערך מוסף החל עליו, ודינו של סכום שהוסף כאמור כדין שכר טרחה שנפסק."

14. הדעה הרווחת היא, כי בהסדר הקבוע בסעיף 80 לחוק העונשין, קיימת הגבלה הן באשר לסוג הפיצוי שישולם והן באשר לשיעורו, הכול בהתאם לקבוע בסעיף 80 לחוק העונשין ולתקרה הקבועה בתקנות הפיצויים.

עמדה המאמצת את הגבלת הסכום ניתן למצוא במסגרת ע"פ 1767/94 יוסף נגד מדינת ישראל, פ"ד נג(1) 519, 505, שם נקבע בזו הלשון:

".... שיעור הפיצוי מוגבל לסכומי מקסימום (ראו: תקנות סדר הדין הפלילי (פיצויים בשל מעצר או מאסר), תשמ"ב-1982). הפיצוי מוגבל להוצאות ההגנה של הנאשם ופיצוי בשל מעצרו או מאסרו, ואין הוא כולל נזקים אחרים שנגרמו לו - כמו פגיעה אפשרית בשמו הטוב...."

בפסק דין מאוחר יותר, בע"פ 5695/14 סלאם עבד אלקאדר נ' מדינת ישראל (02.9.15), פסקה 18, נקבע:

"הנה כי כן, בהסדר הקבוע בסעיף 80 לחוק העונשין ובתקנות שהותקנו מכוחו קיימת הגבלה ניכרת הן על סוג הפיצוי שישולם והן על שיעורו, ביחס לתביעת פיצויים בנזיקין. ראשית, הפיצוי מוגבל להשבת הוצאות... נאשם שזוּפָּה בדין אינו זכאי אפוא לפיצוי בשל נזקים נוספים, כגון נזק בלתי ממוני בגין סבל נפשי ותחושות תסכול ובושה שנגרמו לו בעת ועקב היותו נתון מאחורי סורג ובריה על לא עוול בכפו. שנית, גובה הפיצוי כפוף לתקרה הקבועה בתקנות הפיצויים."

כן ראה ע"פ 1076/15 טווק נ' מדינת ישראל (07.06.2016), שם נאמר כי:

"הפיצוי במסגרת סעיף 80 לחוק העונשין מוגבל לסכומי המקסימום הקבועים בתקנות. עם זאת, דרכו של הנפגע מניהולו של הליך משפטי משולל יסוד עדיין פתוחה להגיש תביעת פיצויים שבה יוכיח את מלוא נזקו."

15. בענייננו, לצורך ניהול ההליכים המשפטיים נזקק הנאשם לשכור שירותיו של סניגור. הסכום המירבי לתשלום הוצאות הגנתו של הנאשם הוא כקבוע בתוספת לתקנות הפיצויים, שם נקבע, כי הנאשם יהיה זכאי להחזר בעד הוצאות בפועל לפי קבלות וכן, בגין שכר טרחה של עורך דין כפי הקבוע בתוספת לתקנות: עבור לימוד התיק, עבודת הכנה ראשונה סך של 2,294 ₪ ובגין כל ישיבה נוספת אחרי הישיבה הראשונה סך של 688 ₪.

בענייננו התקיימו שלוש ישיבות בהשתתפותו של ב"כ הנאשם - ישיבת ראשונה - הקראה, ישיבה שניה שנקבעה לשמיעת ראיות ובה למעשה נמסרו לראשונה מסמכים מטעם הנאשם, ישיבת תזכורת ובה הודיעה המאשימה על חזרה מאישום.

מצאתי כי ב"כ הנאשם לא התנהל באופן שמזער נזקי הנאשם - שכן יכול היה למסור לידי המאשימה את המסמכים הרלוונטיים כבר בישיבה הראשונה.

ישיבת תזכורת, מעצם אופיה, אינה מזכה במתן פיצויים.

לפיכך, אפסוק החזר הוצאות הגנתו של הנאשם רק בעבור לימוד התיק, עבודת הכנה והישיבה הראשונה.

באשר להוצאות לדוגמא - ראשית, אציין כי לא מצאתי מקום לפסוק הוצאות בהתאם לראש נזק ערטילאי ולא מבוסס זה. כאמור, לא מצאתי כי התנהלות המאשימה היתה חסרת תום לב, זדונית או בלתי סבירה באופן מהותי.

שנית, אציין כי אני רואה כל סיבה לפסוק סכום הגבוה מן הסכום המירבי הקבוע בתקנות. בהקשר זה, אפנה לדברי כב' השופט ר. שפירא בת"פ 4138/05 (מחוזי חיפה) **נתנאל אלבז נ' מדינת ישראל** (11.12.05) עת ציין:

"ער אני לפער המשמעותי שבין הוצאות ההגנה ששילם המבקש/נאשם לבא כוחו בפועל לבין הסכום אותו אני מציע לפסוק וזאת על פי התקנות ואולם סבור אני כי איננו מוסמכים לפסוק סכום העולה על הסכום הנ"ל. אינני מתעלם גם מהעובדה שלכאורה מדובר בפגיעה בקניינו של אדם שהיא עלולה להיחשב כפגיעה החורגת מהמידתיות הראויה. אלא שהמחוקק הביא את הדבר בחשבון והקים שירות ציבורי בדמותה של הסניגוריה הציבורית המספקת הגנה משפטית לזכאים ואלה שידם אינה משגת. למעשה, כנגד התקנת תקנות המגבילות את גובה הפיצוי אשר ניתן לשלם לנאשם שזוכה יצר המחוקק גם מנגנון של אספקת הגנה משפטית מקצועית וברמה גבוהה וזאת על חשבון הקופה הציבורית. בנסיבות אלו ומשבוחר נאשם לממש זכותו ולשכור שירותיו של עו"ד פרטי על חשבון, עליו גם להביא בחשבון כי גם אם יזוכה וימצא כי הוא זכאי לפיצוי, יהיה הפיצוי בסכום הנמוך בהרבה מההוצאה שהוציא בפועל כתשלום עבור הגנתו המשפטית."

דברים אלה כוחם יפה גם בענייננו.

16. אשר על כן, אני פוסקת לנאשם הוצאות בסך של ₪ 2,294 בתוספת מע"מ כחוק. סכום זה ישולם בתוך 45 יום מיום קבלת החלטה זו.

17. העתק החלטה זו יועבר לראש יחידת התביעות מחוז מרכז במשטרת ישראל ולמנכ"ל משרד התחבורה והבטיחות, לפעולתם כפי שימצאו לנכון.

18. זכות ערעור כחוק.

ניתנה היום, י"ד סיוון תשפ"ב, 13 יוני 2022, בהעדר הצדדים.